

УДК 811.161.2.

Косенко Юлія Григорівна

викладач кафедри іноземних мов, write2yulia@ukr.net

Доцільність запровадження ІКТ під час вивчення української мови як іноземної

Анотація. У статті йдеться про доцільність запровадження ІКТ під час вивчення української мови як іноземної. Розглядаються переваги та недоліки використання ІКТ на заняттях української мови як іноземної. Проаналізовано досвід застосування комп'ютера і мультимедійних технологій на заняттях УЯІ та в позаурочний час. Обґрунтовано необхідність впровадження ІКТ на заняттях УЯІ та збалансованість електронних і традиційних методів навчання.

Ключові слова: ІКТ, мультимедія, тестування.

Протягом останніх років запровадження ІКТ спричинило певні зміни у навчальному процесі. На зміну традиційним формам викладання прийшли – нетрадиційні. Якщо декілька років тому, мова йшла тільки про поєднання цих форм, то на сьогодні питання стоїть про повну заміну традиційним формам викладання – нетрадиційним.

Така ситуація викликана вимогами часу, оскільки сучасна молодь не уявляє життя без гаджетів і смартфонів. Той факт, що студенти схвально реагують на мультимедійні презентації не можна нехтувати. Будь-яка мультимедійна розробка розширює діапазон сприймання та відтворення засвоєного матеріалу. Однак, на жаль, і до цього часу виникають

суперечності у доцільності використання ІКТ на заняттях української мови як іноземної.

У зв'язку з цим найважливішим завданням сучасного етапу розвитку теорії та практики навчання РЯІ / УЯІ є підготовка викладачів до роботи з новими засобами навчання, освоєння ними нових технологій і методів викладання мови в іноземній аудиторії, доповнення та вдосконалення їх професійної компетенції [1; с. 23].

Метою статті є доведення необхідності впровадження ІКТ на заняттях української мови як іноземної.

Технічні засоби навчання давно і міцно займають важливе місце в системі мовної підготовки іноземних студентів. Сучасний рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє моделювати багато функцій викладача, пов'язаних із введенням інформації, управлінням процесом навчання, контролем, аналізом помилок, їх корекцією тощо. І в той же час комп'ютерні технології роблять навчальний процес пізнавальним, цікавим, гнучким, творчим, емоційним і ефективним [1; с. 22].

Усім відомо, що візуалізація сприяє кращому запам'ятовуванню будь-якого матеріалу. Тому залучення мультимедії дає можливість не тільки побачити, але й почути потрібну інформацію. На заняттях викладач може навіть, використавши смартфон за допомоги WatsApp або Viber, записати аудіотекст, який іноземні студенти можуть постійно прослуховувати та відтворювати на письмі. Мережа Інтернет відкрила неймовірні можливості для пошуку інформації, а також сприяла збільшенню комунікацій у всьому світі.

Наша країна теж не залишається осторонь цього питання. Беззаперечним залишається той факт, що в Україні викладачі почали у школах і в університетах використовувати інтерактивні дошки, вести електронний журнал, спілкуватися зі студентами у соціальних групах, що дозволяє економити час як студентів, так і викладачів. Як ніколи дистанційна робота набирає обертів, все більше студентів обирають займатися самостійно. Дистанційна форма роботи спрямована здебільшого на самостійне ознайомлення іноземців із новим навчальним матеріалом та подальшим складанням онлайн-іспитів.

Skype відкрив неосяжні можливості для навчання іноземних мов. Зараз майже у кожному університеті іноземці перш, ніж приїхати на навчання проходять онлайн співбесіду, протягом якої викладач з'ясовує їх рівень володіння мовою. Під час навчання завдяки Skype іноземні студенти можуть складати Moodle або мати можливість у групах вивчати українську мову у позанавчальний час. Практика спілкування, таким чином, може відбуватися віртуально, що дозволяє сором'язливим студентам невимушено вступати у комунікацію. Віртуальний світ все більше поглинає людей. Завдання викладача полягає у поясненні переваг та недоліків використання ІКТ. Негативним є те, що занадто довге використання комп'ютерних пристроїв може призвести до втрати зору, ізоляції від реального світу та повної залежності від гаджетів. Позитивним є те, що зараз за корисну інформацію не потрібно платити. Відповідь на будь-яке запитання можна знайти, переглянувши ролик у Youtube або прочитавши у Google. Звісно, не можна вважати усю інформацію достовірною, тому під час навчального процесу рекомендовано використовувати нетрадиційні форми роботи поруч з традиційними.

Широке застосування дистанційних технологій при навчанні нерідній мові викликає певну недовіру, тому що позбавляє студентів можливості живого спілкування з педагогом і один з одним, що не сприяє формуванню необхідної комунікативної компетентності [1; с. 11].

Для того, щоб іноземець почав розмовляти українською мовою потрібно створити умови. По-перше, обладнати клас сучасними приладами; по-друге, створити платформу для спілкування; по-третє, вміло підібрати навчальний матеріал, який можна використовувати із залученням ІКТ.

Комп'ютерні технології навчання покликані забезпечити якісно новий рівень освіти, вести сучасну вищу школу до гуманітаризації змісту освіти та гуманізації всієї освітньої системи в цілому. Гуманізація і демократизація передбачають зміну педагогічної системи, створення і застосування нової педагогічної технології навчання, спрямованої, головним чином, на розвиток пізнавальної активності студентів, становлення їх як суб'єктів діяльності. Мультимедійні технології стали впроваджувати зовсім недавно. Але, не дивлячись на це, з кожним днем все більше і більше користуються успіхом у навчанні іноземних мов. [1; с. 234].

Робота з комп'ютером надає низку переваг, сприяючи різноманітності навчального процесу. Залучення в процес вивчення української мови як іноземної різноманітних навчальних комп'ютерних програм не тільки здатне ефективно підтримувати основний процес навчання, але й надає можливість для його модернізації [1; с. 57].

Метод вправ – традиційний для вивчення мови, який полягає в багаторазовому повторенні певних дій та операцій задля набуття необхідних мовних та мовленнєвих умінь та навичок. Це один із методів,

без яких не можливе успішне вивчення мови. Виконання вправ дозволяє студентам усвідомити ситуації спілкування та засвоїти різноманітні варіації штампів та кліше, що побутують в українській мові та обіймають побутову і фахову сфери життя. Від майстерності викладача, що виявляється у ефективному доборі та використанні цього методу, залежить в цілому рівень засвоєння мовного матеріалу [1; с. 57]. Доречним є використання ігрових вправ на основі ІКТ, які з великим інтересом сприймаються іноземцями та продукують гарний результат під час вивчення української мови.

Доцільність використання ІКТ очевидна тому, що у підсумку іноземці отримують стовідсотковий результат, що виявляється у засвоєнні усіх мовленнєвих навичок. На заняттях викладач має користуватися проектором, комп'ютером та іншими приладами під час аудіювання, саме завдяки мультимедійним презентаціям іноземні студенти мають можливість бачити навчальний матеріал та на базі нього створювати власні розповіді. Розвивають зв'язне мовлення мультфільми, фільми або будь-які програми українською мовою. Наявність ІКТ на заняття розширює межі для штучних мовленнєвих ситуацій. Заняття за допомоги ІКТ завжди цікаві та емоційні. Після мультимедії іноземні студенти мають змогу дати власну оцінку тій чи іншій проблемі.

ІКТ створюють умови для штучних мовленнєвих ситуацій, що дозволяє іноземним студентам у невимушеній атмосфері обговорювати їх. Перевагами такої групової роботи є вміння іноземців висловлювати власну думку українською мовою.

Комп'ютерне тестування – це швидкий метод перевірки рівня знань студентів. Контроль знань і оцінювання відбувається миттєво саме

завдяки ІКТ. Продемонструємо приклади тестів на встановлення синонімічних відповідностей із залученням ІКТ.

Тестування – це одна з форм діагностики та перевірки успішності навчання і є ефективним інструментом оперативного і тотального опитування іноземних студентів під час аудиторних занять в усній або письмовій формі.

На підготовчому факультеті якраз тест в силу своїх переваг і простоти дуже зручний для вивчення і засвоєння, закріплення знань, отриманих під час практичних занять та самостійної роботи з підручником і додатковою літературою, а саме: по-перше, при його використанні суттєво економиться навчальний час; по-друге, даний спосіб дозволяє викладачеві в будь-який момент вилучити або замінити окремі тестові завдання, змінити їх порядок; по-третє, його можна використовувати як при індивідуальній роботі зі студентами, так і на груповому занятті; по-четверте, дана форма контролю дає об'єктивний результат;

Тестування також дозволяє вирішити два основні завдання: 1) об'єктивно оцінити успішність студентів на будь-якому етапі їх навчання; 2) виявити те коло питань, які іноземні студенти засвоїли слабо, і надалі звернути на них увагу. У структурному відношенні тести викладаються відповідно до навчальної програми. Для кожної теми розробляється набір тестових завдань (можливі варіанти).

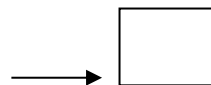
Введення тестового контролю суттєво підвищує мотивацію навчання і зацікавленість іноземних студентів, сприяє зміцненню і підвищенню їх професійного мислення [1; с. 52].

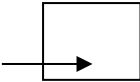
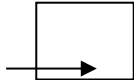
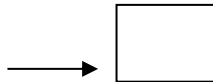
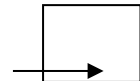
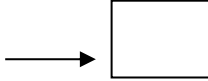
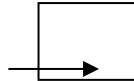
1. У суботу і в неділю студенти не навчаються. Вони повинні ходити на заняття	А) шість разів на тиждень Б) у вихідні дні В) з понеділка до п'ятниці
2. Тут спекотно! Будь ласка,	А) ввімкніть обігрівач Б) закрийте вікно В) відкрийте вікно
3. Їдальня працює з 12 до 15 годин. В їдальні можна	А) повечеряти Б) пообідати В) поснідати
4. У друга болить зуб, тому	А) йому треба піти погуляти Б) йому треба трохи відпочити В) йому необхідно піти до лікаря
5. Мої батьки не знають іноземних мов.	А) Мої батьки розмовляють тільки на рідній мові. Б) Мої батьки розмовляють російською та німецькою мовами. В) Мої батьки розмовляють однією іноземною мовою.
6. Мій брат ліг спати, тому	А) треба вимкнути світло Б) можна запросити гостей В) потрібно включити музику
7. В аудиторії йде заняття.	А) Аудиторія вільна. Б) В аудиторії пишуть студенти. В) Аудиторія закрита на ключ.
8. Магазин не працює до 12 годин. Можна відвідати магазин	А) у будь-який час Б) після обіду

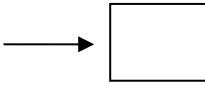
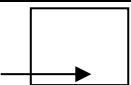
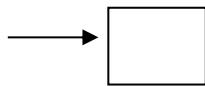
	В) вранці
9. Щоб добре навчатися, потрібно	А) багато займатися Б) багато відпочивати В) дивитися фільми
10. Квитки в театр на лютий будуть продаватися з 20-го до 31 січня. Ви можете купити квитки	А) на початку лютого Б) у кінці лютого В) у кінці січня Г) на початку січня
11. Максим перекладає текст.	А) Максим на вулиці. Б) Максим у театрі. В) Максим в аудиторії.
12. Ми будемо працювати на подвір'ї, коли	А) буде світло. Б) буде темно. В) розпочнеться дощ.
13. Хлопчик лежав у ліжку.	А) Він здоровий. Б) Лікар дозволив йому вставати. В) У нього була висока температура.
14. Я не можу приїхати до тебе.	А) Я складаю іспити. Б) Я склав іспити. В) Я вільний.
15. Перед їжею обов'язково потрібно	А) слухати музику Б) вимити руки В) розмовляти

Виберіть потрібне дієслово, використовуючи схему.

1. Ми купили квитки і ... до театру.

	<i>А) пішли</i> <i>Б) прийшли</i>
2. Вчора я був в кіно і додому ... пізно.	 <i>А) пішов</i> <i>Б) прийшов</i>
3. Ми ... в університет і побачили свого викладача.	 <i>А) пішли</i> <i>Б) прийшли</i>
4. Я зробив домашні завдання і ... гуляти на вулицю.	 <i>А) пішов</i> <i>Б) прийшов</i>
5. Сьогодні в клуб ... народні артисти.	 <i>А) поїхали</i> <i>Б) приїхали</i>
6. Вранці ми поснідали і ... на роботу.	 <i>А) прийшли</i> <i>Б) пішли</i>
7. Ми ... в клас і почали займатися.	 <i>А) пішли</i> <i>Б) прийшли</i>

8. Спочатку ми були в кінотеатрі, а потім ... в ресторан.	
	<i>А) пішли</i> <i>Б) прийшли</i>
9. Від гостей ми ... додому.	
	<i>А) прийшли</i> <i>Б) пішли</i>
10. Після занять я ... в центр.	
	<i>А) поїхал</i> <i>Б) приїхав</i>

Для забезпечення максимальної ефективності ІКТ створюють позитивну атмосферу, у якій студент відчуває себе комфортно, забезпечуватиме ситуацію успіху; підвищуватиме інтерес іноземного студента до вдосконалення україномовної компетенції, прагнення та потребу в навчанні; орієнтуватиметься на особистість студента, враховуючи його інтереси та потреби, збуджуватиме позитивні емоції; розвиватиме творчість, самостійність; забезпечуватиме активну самостійну навчально-пізнавальну діяльність; активізувати мовленнєво-мисленнєву, комунікативну та інтелектуальну діяльність; передбачатиме поєднання індивідуальних та групових форм роботи; сприятиме розвитку психічних процесів тощо.

Отже, впровадження ІКТ під час тестування дає можливість швидкого оцінювання рівня знань іноземних студентів. Робота над помилками може відбуватися як під керівництвом викладача, так і самостійно.

Доцільність запровадження ІКТ під час вивчення української мови як іноземної простежується саме під час прослуховування аудіо запису за допомоги логічного наголосу. Від місця логічного наголосу залежить зміст речення:

Порівняйте: *Ахмед **нареши**ті збагнув, що він накоїв. / Ахмед нареши**ті** збагнув, що він накоїв. / Ахмед нареши**ті** збагнув, **що** він накоїв. / Ахмед нареши**ті** збагнув, що **він** накоїв.*

Узагальнюючи досвід застосування комп'ютера і мультимедійних технологій на заняттях української мови як іноземної та в позаурочний час, можна зробити висновок: мультимедійні технології прискорюють процес навчання; вони сприяють різкому зростанню інтересу іноземних студентів до предмету; покращують якість засвоєння матеріалу; дозволяють індивідуалізувати процес навчання; дають можливість уникнути суб'єктивності оцінки [1; с. 57].

Таким чином, обґрунтована збалансованість електронних і традиційних методів навчання стає пріоритетним напрямком розвитку системи освіти в умовах глобалізації, масової інтернетизації і електронної соціалізації сервісів і технологій [1; с. 12].

Список використаних джерел

1. Міжнародний науково-методичний семінар «Новітні педагогічні технології у викладанні мов іноземним студентам»: матеріали семінару, м. Харків, 28 лютого—1 березня 2019 року. – Харків: ХНАДУ, 2019. – 272 с.

Kosenko Iuliia, The feasibility of introducing ICTs while studying the Ukrainian language as a foreign language. Abstract. The article deals with the expediency of introducing ICTs while studying Ukrainian as a foreign language.

The advantages and disadvantages of using ICT in the classes of Ukrainian as a foreign language are considered. The experience of using computer and multimedia technologies in Ukrainian as a foreign language and in extra hours is analyzed. The necessity of implementation of ICT in Ukrainian as a foreign language and the balance of electronic and traditional teaching methods are substantiated.

Key words: ICT, multimedia, testing.

References

Mizhnarodnuy naukovo-metoduchnuy seminar «Novitni pedagogichni tehnologii u vukladanni mov inozemnumu studentam»: materialu seminaru, m. Kharkiv, 28 lutogo-1 bereznia 2019 roku. – Kharkiv: HNADU, 2019. – 272 s.